

rtogen-
ing van
st, dan
dienst ten

de nog

omsch-
heeft
omsche
die zoo
lvak on-
geheele
de oude
rijgaan,
nd.
ze over-
der chre-
beoogde,
iet, maar

ds te
Am-

door het
aken, De
de Gods,
aare als
Verbond,
ak op dit
ijver hier
terstond
de bestu-

dit werk
gels van
la hierbij
Verbond
ronds".
ik onder-
— „In
erd noch
Middel-
Verbond,
oudeling,
gemaak-
octor het
end heeft

Verbond
del over
ds, maar
d. w. z.
eling van
karakter
ijgt.
nd docent,
dit werk
Men kan
g geschre-
over een
edspraak
lser er
het ook
kt of ten

t men er

oost zelf
de ge-

stigheid
erzie als

ladijden,
er hoofd-
te behan-

den
Heilige
pakt, en
t er mee
nog niet
nag dade-
schrijft en
een klein
n HERNI,
over te
in Zijne
erichten,
leven te

se wordt
dan ver-
a op die
ste volk
uit Babel
se Zijne
le vastig-

Inteindig

teeds in
des Ver-
pels en
neer aan
kerheid
van een
ondeling
op den
de vastig-
mdat de
g stand-
g Besluit

soo doet
aan dat
tweeërlei
onds ge-

eenzijdig
de on-

ker toch
k de vas-
en waar-
n Gena-
heid aan

els van
ordragen
el vaak

ing van
t krijen
ronden,
t over:
en Raad
het Ver-
oud der
de Vas-
en van:
ronds;
vrouwen

de wake des Verbonds. Verder hoofdstuk IV. Het Hoofd des Verbonds waarin Christus u ge- teekend wordt: als de Middelaar, de Borg en het Hoofd des Verbonds. Uit een formeel oog- punt moge de verhouding waarin het opschrift van dit 4e hoofdstuk tot de drie onderdeelen staat, niet geheel onbedenklijk zijn, de inhoud er van geuigt echter, evenals die der andere hoofdstukken, van grondige Schriftstudie en ver- trouwenheid zoo met onze oude dogmatiek, als met de werken van Dr. A. KUYPER en Dr. H. BAVINCX.

En hoevel studie en geleerdheid er ook achter zit, schier overal is het den schrijver ge- lukt zijn gedachten in voor allen verstaanbare taal uit te drukken. De gave van voor het volk te schrijven, zoo rijkelijk toebedeeld aan den vader, wordt ook bij den zoon niet gemist.

De *Vastigheid des Verbonds* is een boek, naar men op iedere bladzijde merkt, wel door een goed geschoold Theoloog geschreven, maar daarbij tevens een boek niet alleen voor de school, maar ook voor het leven.

In het slothoofdstuk eindelijk of *Besluit* wordt nog eens, in korte samenvatting, ge- handeld van de *Vastigheid des Verbonds* en daarna een bladzijde uit de historie voor ons opgelegd.

Op de eerste stuk wordt zoowel aangedrongen op *rechten en suivere kennis* van al Gods werken, als op het *mystiek genieten* van het gekende, sonder welk genieten het dreigend gevaar, gelijk de schrijver zoo terecht opmerkt, voor „versteende orthodoxie, rationalistische doetheit, intellectua- listische verstijving“ zich verwezenlijkt. Met voor- beelden ontleend aan de esetheit en het esthe- tische genot wordt de zin van dit religieus ge- nieten, in zeer fraaie taal, dan verduidelijkt.

Het tweede stuk: *een bladzijde der historie* vin- deert — met verwijzing naar de dissertatie van wijlen onzen Dr. W. VAN DEN BERGH: *Calvijn over het Genadeverbond* en de oratie van Dr. G. Vos, welke deze toen bij hoogleraar aan de Theologische School te Grand Rapids was, uitsprak: *De Verbondsgeschiedenis in de Gereformeerde Kerken* — op historische gronden het suiver Gereformeerde karakter van de Verbondsgeschiedenis.

Wij wenschen Dr. KUYPER met dit zijn ge- schrift van harte geluk. Het is niet minder dan een verrijking van onze nieuwere dogmatisch stich- telijke literatuur voor het Gereformeerde volk.

Het boek laat zich aangenaam lezen. De stijl is goed verzorgd en aan onzen ijverigen ont- gever W. KUIJNER te Amsterdam komt een woord van lof toe voor de keurige uitvoering.

Moge het werk velen onderwijzen in de rechten en suivere kennis van de Verbondsgeschiedenis en bevorderlijk zijn aan het doen genieten van het daarin gekende.

Verenigingssleiden.

Evenals de vorige week, moeten we ook dit- maal weer stilstaan bij een tweetal onderwerpen, die op onze Oost Indische Koloniën betrekking hebben.

Reeds sedert eenige weken ligt namelijk — dit allereerst — op een bespreking te wachten het twaalfde jaarsverslag van de VEREEN. DR. SCHEURER'S HOSPITAAL, betrek loopt van 1 Sept. '07 tot 31 Aug. '08, maar tot ons leedwezen wat laat werd toege- zonden.

Evenwel is de belangrijkheid van den arbeid dezer sympathieke vereniging te groot, dan dat we hem onbesproken zouden willen voorbijgaan, hoewel, overigens, wellicht niemand dit suivel zou duden, waar nog onlangs een uitvoerige bespreking gewijd werd aan den lichtbeelden arond, die door de Haagse afdeeling dezer vereniging werd georganiseerd en waarbij Dr. Scheurer zelf als spreker optrad.

Slaat men het genoemde jaarsverslag op, dan treft onmiddellijk de volgende, van dankbaar- heid getuigende, sinuude het oog:

„Wie meeleefde met het Petronella-Hospitaal, heeft zich met ons er over verheugd dat, na een tijd van moeite en zorg, in het laatste jaar de Heere een tijd van rustig en geregeld voortarbeiten heeft geschonken. Bij het telkens verwisselen van de werkkrachten, die ge- samenlijk het werk gemakkelijk zouden kunnen volbrengen, krijgen de overblijvende een zware taak; maar daarom kan met des te meer vreugde gemeld worden, dat voor het oogenblik de ledige plaatsen weer zijn aangevuld.“

Ieder voelt licht, dat juist voor een medische instelling als deze, rustig en geregeld voortar- beiden een eerste vereischte is. Maar hoe goed de bedoelingen ook zijn in dit opzicht, kan niemand voorkomen, dat er telkens in den dienst van de sending slachtoffers vallen, die of door den dood worden weggenomen, of met een geschikte gezondheid naar het vaderland terugkeren. In dat lot deelt ook de medische sending. En juist tevensgevolg daarvan heeft er telkens een zoo ongewenschte wisseling van werkkrachten plaats, hetwelk te meer te be- treuen is, wanneer het werk steeds toeneemt.

En dat deed het in het afgelopen jaar weer, naar het verslag meldt. Nieuw werden opge- nomen: 1449 zieken; dat is 100 meer dan het vorige jaar. Waar het hospitaal niet grooter werd, bewijst dit eenvoudig, dat de aandrang om opgenomen te worden, zeer groot was, zoo- dat men dikwijls minder ernstige zieken moest ontslaan om voor zwaarder plaats te maken.

Ook waren er veel sterfgevallen, nl. 104, van meest geheel uitgeputte, verwaarloosde stummers, die ten slotte in het hospitaal terecht kwamen om daar weldra te sterven. Liet men hier alleen het verstand aan het woord, dat zegt: ooh, wat hebben we aan zulke zieken? het ooh, wat toch hebben en voor de evangelisatie geeft het ook niets, — dan moet men ze niet opnemen. Maar terecht meent men ginds, dat het hart ook een woordje moet meespreken, en doet dan maar wat de hand vindt, sonder veel te redeneren.

Helpt het voor die zieken al niet veel, de Javaan in het algemeen zal toch moeten zeggen, dat wij barmhartigheids bewijzen en niet alleen „ijcht op zijhes maken“.

Het aantal verpleegdagen was 47780, en het gemiddeld aantal lijdens per dag 131; wat be- teekent, dat er doorloopeend ± 150 menschen op de salen waren, die uit de hospitaalkenken aten. Veel zieken, vooral vrouwen en kinderen, willen toch alleen dan in het hospitaal zijn, als ze een bloedverwant bij zich mogen hebben, die hen geselschap houdt.

Er werden verricht 51 operaties en 97 kleine operaties, benevens 107 groote aan oog en oogleden. Op de polikliniek kwamen 5334 lijdens, die voor het eerst ingeschreven werden; en het gemiddeld aantal bezoekers bedroeg 72 per dag. Verloskundige hulp werd verleend in 64 gevallen, grootendeels abnormale, moeilijke en verwaarloosde. Het blijkt dus wel, dat men, dank zij de goede hand onzes Gods, niet ledig aan den weg behoefde te staan. Toch bewijst dit nog volstrekt niet, dat de miljoenen Javaanen in die strek gaarne van de aangeboden hulp

gebruik maken. Wel zij er op gewezen, dat, als de Javaan van hospitalen gebruik maakt, het de Zendingshospitalen zijn.

Het is goed in dit verband er nog weer eens op te wijzen, waartoe eigenlijk de medische sending dient, daar er zoo licht hieromtrent misvattingen ontstaan. We halen daarom hier aan wat Dr. Pruijs ervan zegt:

Hij schrijft toch aldus: „Zoo beschouw ik voor ditmaal ons Petro- nella-Hospitaal in zijn betekenis als onderdeel en vooruitgeschoven post van het leger, dat den strijd aanbindt onder de banier van het Kruis. Ware het Jav. volk genegen om de prediking des Evangelies te hooren, dan hadden wij hier geen reden van bestaan, en eenmaal zal tijdstij- komer, dat het herboren volk zegt: wij danken u voor uwe voorloope en zeer welkomme hulp, doch nu hebben wij van u geleerd, dat we zelf onze zieken moeten verzorgen of laten behandelen.“

Het is dan ook niet onze taak, om het geheele volk van midden-Java van dokters en verpleegsters te voorzien en ze zoo geheel afhankelijk te maken van Staats- en kerkhulp. „Wij moeten slechts laten zien, hoe het Christen-volk doet met zijn zieken, en hen door deze vruchten begeerig zien te maken naar den boom...“

Ook van de resultaten der medische sending geldt het zeker, dat God meestal langzaam zijn werk doorzet, en gewis veelal niet vlug naar onzen zin. Maar toch is de vruchtbaarheid van den arbeid in dezen tak der sending meer zichtbaar dan die van den moeltelvoeten arbeid, dien de sending zoo vaak te arbeiden heeft, roals dat op Roon moet, waar een geheel zendingaleven vruchteloos besteed schene, en de vruchten zich eerst beginnen te ver- toonen nu een jeugdig arbeider de taak van zijn voorganger op den reeds verlaten post weer heeft opgenomen.

Onze medische sending op Java geeft gelukkig vele en goede vruchten te zien, waarvan men met dankbaarheid iemand als Dr. Scheurer, die mede de hitte des daags heeft verdragen, hoort vertellen.

De geschiedenis der sending is, als die van allen arbeid in Gods Koninkrijk, er een van strijd en van regen. Echter is het ook een ge- schiedenis, die regen brengt aan wie de moeite neemt, van haar kennis te nemen.

We verheugen er ons daarom over, dat het Zendingstijdschrift

DE MACEDONIER,

dat een zoo langen winterslaap heeft doorge- maakt, weer ontwaakt is.

De complete eerste jaargang van de nieuwe serie ligt thans voor ons. Het is geen dor en droog stuk lectuur, dat de redactie — bestaande uit Dr. H. Dijkstra te Snelde, Dr. D. Bakker te Dijkja en Dr. D. K. Wielenga te Pajeti — biedt.

Integendeel worden allerlei belangrijke onder- werpen in tal van lezenswaardige artikelen be- handeld, terwijl Dr. Dijkstra in de telkens weer- keerende rubriek „Uit mijn Camera“ voor zijn lezers vertolkt, wat hij in de Zendingstijdschriften gelezen en in zijn gezindt opgenomen heeft. Hij vertelt daarin wel voornamelijk van onze Oost en West, maar ook van China, Japan, Voor- Indië of Afrika, al naardat er uit enig terrein van den zendingarbeid een beeld in zijn camera valt.

Een rubriek: „Een en ander“ en een andere: „Voor onze Jongelieden“ dragen het hare er toe bij, om dit tijdschrift voor een uitgebreiden kring aantrekkelijk en belangrijk te maken.

We hopen van harte, dat de redactie met haar *Macedonier* er toe zal bijdragen om bij velen de liefde en de overvaardigheid voor de schoone zaak der sending aanmerkelijk te ver- levendigen, opdat Nederland, hoe eer hoe beter, van de plaats achteraf, die het in de zij der voor de sending offerende volken inneemt, meer naar voren gestooten worde.

Nut de Pers.

Niet ten onrechte waarschuwt de *Amster- damse Kerkbode* tegen de verduwing der confessionele grenzen.

Een der bladen meldde deze dagen de verschijning van een brochure, geschreven door Dr. Mooij, evangeliedienaar te Arnhem, onder den titel: Wat zegt de Schrift? bevattende 37 stellingen tegen de calvinistische verkiezingsleer.

De bedoeling dezer uitgave scheen wel te zijn, een opzettelijke bestrijding op groote schaal van dit stuk der Gereformeerde belijdenis te onderneemen, daar men goedkoop aanbieding deed voor een duizendtal exemplaren tegelijk.

De mededeling werd hieraan toegevoegd, dat genoemde evangeliedienaar behoort tot degenen die nogal eens optreden in de samenkomsten tot evangelisatie, welke van de zogenaamde Tent- sending uitgaan.

De laatste toevogel aan dit bericht scheen ons wel opmerkenwaardig te zijn, indien het mag dienen ter kenschetsing van het standpunt, waarop men zich bij dezen arbeid stelt.

In den regel hoort men bij dergelijke ondernemen van het standpunt niet; met de algemeene aan- duiding, dat men het evangelie wenscht te brengen aan wie er onkundig van zijn, stelt men zich door- gaans tevreden; en voor velen lijkt dat ook wel voldoende te zijn.

Toch kunnen zij daarmee goenen vrede hebben, die weten dat er geen woord is, waarvan meer misbruik gemaakt is dan van dit; en ook dat zij velen vroeger wel opgedane ervaring die be- naaming vaak heeft moeten dienen, om eens lading te bergen van zeer bedenklijke aard.

Uit den geestelijken nood dezer dagen en uit de machtige openbaring des ongelofs wordt aanleiding genomen tot wegdoeling van de lijnen der be- lijdenis, gelijk die als gevolg van de ontwikkeling der historie in vroeger eeuwen zijn getrokken.

Reeds slag op slag is gebleken, dat al sul- pogen steeds gezakt heeft tot bevordering, niet van de belijdenis der waarheid in haren meest zuiveren vorm, maar tot wegberijding voor en bevordering van een belijden, waartegen met name onze vaders in de dagen der zeventiende eeuw zich met kracht hebben gewerd.

Hadden deze vaders op dat standpunt zich gesteld, nooit ware een Dordtsche Synode noodig geweest, en nooit waren de Dordtsche lezerges- chreven geworden irge de leeringen van de Remonstranten.

Toch hebben zij dat gedaan; en wij kunnen zeen weten wel, dat thans nog weer andere en nieuwe afwijkingen van de waarheid rondom ons worden geleerd; maar wij wenschen niet te ver- geten, dat deze niet in de plaats der oude zijn gekomen, zoodat wij deze laatste slechts als histo- rieke beniering zouden hebben te boeken.

Naast de nieuwe dingen zijn de oude blijven bestaan en leven zij voort; van het historisch verwoevens kan niets prijsgegeven, als ware het voortaan onnut geworden.

Eene uitgave als hierboven vermeld wordt, is uitzonderend geschikt om daaraan de herinnering levendig te houden; daartoe blijkt toch ten aller klaarste, dat de geestelijke nakomelingen van degenen, tegen wie onze vaders toen stand hiel- den, nog niet zijn weggestorven.

Samenwerking met de zondanigen is niet moge-

lijk dan met verwijging en verloochening van datgene, waarvoor men toen met alle kracht in het strijperk is getreden.

Het besamt ons dit niet te vergeten, sulen wij ons niet schuldig maken aan veraking van de taak, om te waken over de geestelijke schatten aan het Gereformeerde volk toebehoorend.

Wij zouden dat niet kunnen doen zonder schade voor onszelven allereerst, en ook voor degenen die rondom ons zijn.

Er is reden om voor dit gevaar te waar- schuwen.

Samenwerking met degenen, die in beginsel lijnrecht tegenover ons staan, is op zich zelf niet uitgesloten, wanneer het gemeenschappelijk terrein van actie met dit principieel verschil niet rechtstreeks te maken heeft. Bestrijding van volkszonden, als onthelling van den Sabbath, dronkenschap, vloeken en onthout, kan gemeen- schappelijk geschieden ook met hen, die van het Calvinisme afgeerig zijn; hier is een ethisch belang in het spel, dat alle Christenen raakt.

Maar geheel anders wordt de zaak, wanneer het doel is, gelijk bij de Tentending, om de prediking van het Evangelie der genade Gods onder de breedere kringen van het volk te brengen. Wanneer daarvoor ook Gereformeerde predikanten worden uitgenoodigd en hun naam mede dienst moet doen om volk te trekken, dan dient wel toegezien, dat zij daardoor niet zijdelings in de hand werken, dat het volk onder een Arminiaansche prediking wordt gebracht. Denk u Gomarus en Arminius in één tent tot het volk predikende, Gomarus die verklaarde, dat hij met het gevoelen van Arminius niet voor Gods rechterstoel zou durven verschijnen!

Officiële Berichten.

Aan de diakonie der Geref. Kerk te Drachten werd wijlen den heer B. G. de Boer aldaar, vermaakt een stuk bouwland, almede een som van f 3000, om voor dat bedrag 4 woningen te stichten waar 4 behoevende gezinnen kosteloos kunnen wonen. Vinde dit voorbeeld navolging.

Namens diakenen:

J. K. VAN DER ZEK.

Drachten, 2 Jan. 1909.

SCHILDWOLDE. Na een rijk gesegenden arbeid van bijna 4½ jaar nam Zondagmiddag 24 Jan. onze algemeene geachte en geliefde Herder en Leeraar, Dr. S. Idema, met een leerde over Hebr. 13: 20, 21, afscheid van onze gemeente.

Stelle Zions Koning zijnen trouwen dienstknecht ook voor de Kerk van Warkum tot een rijken tegen, en geve Hij ons spoedig weder den man Zijns raads.

Namens den Kerkeraad:

J. RIDDEN, scriba.

Drachten, 2 Jan. 1909.

Zuid-Holland, Zuid. ged., Art. 11 en 13x. Deputaten der particuliere Synode van Zuid-Holland, Zuid. ged., naar Art. 11 en 13x, verzoeken belanghebbenden ten deze hun aan- vrage in te zenden vóór 1 Maart a.s. bij:

Dr. M. H. K. MOL, secr. genn.

Zwartswaal, 26 Jan. 1909.

Kort verslag van de vergadering der classis den Bosch, gehouden 20 Jan. 1909 te 's Hertogenbosch.

Art. 1. De praeses der vorige vergadering opent, laat zingen ps. 81: 12, leest Joh. 1: 18 en gaat voort in gebed.

Art. 2. Van de 11 kerken blijken uit de last- brieven 9 wettig tegenwoordig, drie met slechts een afgevaardigde. Aan een br. diaken wordt keurstem verleend. De kerk van Helena- veen is zonder, die van Heusden met kennis- geving afwezig.

Art. 3. Het moderamen is naar toerbeurt: Dr. Hoekstra, praeses; Dr. Aalders, scriba; Dr. Brummekamp, assessor.

Art. 4. De notulen worden gelezen en goed- gekend.

Art. 5. Ingekomen: een schrijven van de kerk van Heusden en een van de classe Har- derwijk; beide voor kennisgeving aangenomen.

Art. 6. De classis, gelezen de aanvraag van de kerk van 's Hertogenbosch om Dr. J. M. Mulder cervol emeritaat te verleenen wegens zijn benoeming tot geestelijk-verzorger te „Den- noord“ onder afstand van rechten volgens art. 13 D. K. O., goeheid het gunstig advies van Dep. der part. Syn. art. 49 D. K. O., besluit aan Dr. J. M. Mulder op de meest over- vuile wijze op bovengenoemde voorwaarde emeritaat te verleenen, dankt hem voor zijn arbeid in de Geref. kerken en bijzonder in die van Brabant verricht en bidt hem in zijn werk- krieg als geestelijk verzorger van krankzinnigen den zegen en de ondersteuning des Heeren toe.

Art. 7. In de plaats van br. Nieuwenhuis, die zijn functie als classicaal quaestor neerlegt, wordt bij schriftelijke stemming aangewezen br. Both, die deze benoeming aanvaardt.

Art. 8. In plaats van br. J. Wiegman wordt aangewezen tot classicaal correspondent van de theol. school br. Verhagen.

Art. 9. Een commissie wordt benoemd, be- staande uit Dr. Binzena en Dr. Brummekamp als prim. visitatoren, waaraan Dr. Hoekstra nog toegevoegd wordt, om op de Julivergadering een nieuw concept-visitatiereglement aan te bieden. Ook zullen nieuwe collectielijsten wor- den gedrukt, waarop de naam „Inwendige Zending“ voor dien van „Evangelisatiearbeid der Geref. kerken“ zal plaats maken en aldrukkelijk vermeld zal staan, dat de collecties den eersten Zondag in de maand dienen gehouden te wor- den. De praeses wekt de kerken op, hierop zooveel doenlijk te letten en daardoor geregelde inping der collectien te doen plaats hebben, om moeite en zorg van achterstallige collecten te voorkomen.

Art. 10. Rondvraag art. 41 D. K. O. Aan de kerk van Gendern wordt advies gegeven naar aanleiding van enkele vragen over twee luisgezinnen gedaan. Hierbij komt ook nog ter sprake: Zondagsdienst. De classis spreekt uit, dat men zeer voorzichtig zij in het toelaten tot geloofsbelijdenis van diegenen, wier werk- kring Zondagsdienst meebrengt, maar dat ieder geval geheel op zichzelf moet beoordeeld worden.

Art. 11. Door de kerk van Eindhoven wordt verslag uitgebracht van haar financieel toestand.

Art. 12. De vacaturediensten worden geregeld. Helmond zal worden gediend door Gendern en 's Gravemoer, Helmeven door Vrijhoeven- Kapelle, en Eindhoven door 's Hertogenbosch.

Art. 13. De volgende vergadering wordt be- paald op Woensdag 21 April te 's Hertogenbosch.

Art. 14. De praeses gaat voor in dankgebed en sluit de vergadering.

Op last der classis

J. C. AALDERS, h. t. scriba.

Buitenland

Duitsland. Uit Bremen. Waar- deering van Calvijn.

Reeds meermalen deelden wij het een en ander mede over den strijd der geesten die in de vrije stad Bremen gevoerd wordt. De kamp- tegen het ongelooft, gelijk die in deze stad ge- streken wordt, is zeer merkwaardig. Ook de pers dient daarbij als middel, en vooral wordt de zaak van het Evangelie gediend door het *Bremer Weekblad*, waarvan de predikant Battner redacteur is. In zijn terugblik over het jaar 1908, schrijft dese:

„Ook bij ons in Bremen wordt weder de natuurwet in de wereld der geesten“ bewaar- heid, dat meeningen in denzelfden tijd, waarin der sake kundigen ze als dwalingen be- gonnen op te geven, door de groote massa wijl plegen aangenomen te worden. Het monisme is — vooral na den dood van Kolthoff — geen geestelijke kracht meer, maar het werke nog onder de massa; daardoor is het tegenwoordig gevaarlijk voor de publieke opinie, maar daarin ligt ook de duidelijke aanwijzing dat het ten slotte moet verdwijnen. Het is voor ons persoonlijk geen nadeel, dat de tidgeest ons tegen is en dat wij dus tegen den stroom moeten opvoelen; dat moet voor ons en voor onze zaak, gelijk dit in de geschie- denis van de kerk van Bremen telkens blijkt, medegewerken ten goede, wanneer wij maar God en Zijn woord hartelijk liefhebben. Het moet altijd onze overtuiging zijn, dat ook de stroom van den tidgeest Gods molen drijft en dat wij het Evangelie noch te verdedigen noch te ver- beteren, noch in overeenstemming met den tijd te maken hebben. Veeler verdedigt het ons... Of staat in onzen Bijbel de spreuk: „Onze com- missie aan den tidgeest is de overwinning die de wereld overwint?“

Het jaar 1909 brengt ons veel gedenktekenen; dat van Handel, Haydn, Darwin, Mendelssohn e. a. het gewichtigste zal dat van den grooten reformator Calvijn zijn, wiens geest zulk een grooten invloed op de geschiedenis der kerk van Bremen gehad heeft. Ook Calvijn heeft gewaaid; maar dit eene kunnen en moeten wij, kinderen van het tegenwoordige Bremen, van hem leeren, namelijk hoe juist die persoon- lijkheden, die zich met onbegrijpbaar beslistheid alleen aan de zijde Gods plaatsen, en die niet naar het oordeel of den bijval van menschen, maar alleen naar den wil en het oordeel Gods vragen, in bijzondere mate een vormende macht over de menschen en over hunnen tijd uit- oefenen.“

Het doet ons Gereformeerden goed, in een Duitsch blad zulk een oordeel over Calvijn, en dat van niet Gereformeerde zijde, te lezen. Het is onze overtuiging dat naarmate het leven en de arbeid van Calvijn bestudeerd wordt, des te meer de gave Gods in dien reformator aan de Kerk des Heeren gewaardeerd wordt.

— Een „Aufruf“ der Augustuscon- ferentie.

De Evangelisch-Luthersche conferentie der Pruisische landskerk („Augustus-conferentie“) heeft het volgende in een „Aufruf“ bekend gemaakt:

„De strijd die tegenwoordig onze landskerk in breede kringen verscheurt, is in het leven geroepen door eene zich Christelijk noemende wetenschap, die de feiten waarop onze zaligheid rust, in het bijzonder de verlossing door onzen Heiland, openlijk loochent.“

Wij hebben den ons opgedrongen strijd aan- vaard, in het heldere bewustzijn, dat hij alleen met geestelijke wapenen in de kracht des geloofs gevoerd worden kan en moet.

De uitkomst van dien strijd ligt, wijl hij tegenwoordig minder een kamp is, die tot vak- ledigen beperkt is, dan eene worsteling voor het behoud van het Christelijk geloof van ons volk, in handen van onze gemeentelieden.

Daarom binden wij het ieder lid der gemeente op het hart, zich toe te rusten tot het deelnemen in dien strijd door ernstig onderzoek van de Heilige Schrift (Joh. 5: 39), gedurig gebed en grondig lezen van de betidenschriften onzer Evangelisch-Luthersche kerk, inzonderheid van den grooten en kleinen Catechismus van Luther.

Den zullen de geloovigen, staande op den door Jesus Christus gelegden grondslag, in staat en bereid zijn, voor een ieder in de kracht des Heiligen Geestes getuigenis af te leggen van de hoop die in ons is (1 Petri 3: 15).

Wij houden er ons van overtuigd, dat wan- neer naar deze woorden gehandeld wordt, in de Pruisische landskerk nog meer strijd zal ontstaan dan tegenwoordig het geval is, want dan komt de vraag ook aan de orde: Mag men blijven onder kerkbesturen, die predikers van het ongelooft handhaven? en hoe moet men handelen om tot reformatie der kerk te geraken?

Vooral zal dit laatste het geval zijn, nu de Pruisische landskerk de rechten der gemeente in het beroepen van hare predikanten heeft benoemd, en overal tegenwoordig den regel geldt, dat de kerkbesturen om den anderen keer ge- rechtigd zijn, predikanten in geval van vaca- tures, voor de gemeenten aan te wijzen.

Noorwegen. De „gemeentefaculteit“ geopend. De kerkelijke landsver- gadering.

Den 9den September 1908 werd in Christiania de „gemeentefaculteit“ geopend. Deze „gemeente- faculteit“ is door mannen en vrouwen geestich, die niet langer lijdelijk konden aanzien, dat aan de staatsuniversiteit van Christiania de Theologie in modernen geest werd onderwezen, en die daarom er toe kwamen om door middel van vrijwillige bijdragen een faculteit te stichten en te onderhouden, die de aanstaande dienaren des Woords onderwijzen zouden in de waar- heden gelijk die in de Augsburgsche confessie zijn uitgesproken. De wijdingsrede werd door den predikant Christophel Knudsen gehouden die verklaarde dat de „Gemeentefaculteit“ niet uit zucht om te strijden en tot versplintering gesticht was, maar uit de zucht om in opbou- wende geest mede te werken tot uitbreiding van het koninkrijk Gods. Dit was reeds uitge- sproken toen er eene oproeping uitging om tot stichting der gemeentefaculteit te geraken, en dit mochten de professoren, die deze faculteit gingen dienen, nooit vergeten.

Het gebouw waarin de gemeentefaculteit hare lessen geeft is in de nabijheid van de gebouwen der Staatsuniversiteit gelegen, zoodat de studenten sonder bezwaar de lessen aan beide inrichtingen kunnen volgen. De professoren der faculteit hebben hun best gedaan hunne lessen sdu te stellen, dat ze niet te samen vallen met de colleges die aan de staatsuniversiteit gegeven worden. Men wil de gemeentefaculteit zoo nauw mogelijk aan de staatsuniversiteit verbinden, maar men verlaagt de belijdenis niet aan de willekeur der universiteit prijs te geven.

Er was van liberale zijde voorspeld, dat geen of zeer weinig studenten zich onder het geoor-

derrechtzinnige hoogleraren zouden laten vinden; doch dit is niet aldus uitgekomen. Tien studenten lieten zich bij de gemeentefaculteit inschrijven, en een twintigtal volgt hare colleges sonder zich te hebben laten inschrijven. Bij de colleges in de Godgeleerdheid aan de Staatsuniversiteit zijn een gelijk getal studenten aanwezig. Dit is te moedevender, omdat de gemeentefaculteit nog geen professoren voor het hoofdvak, de dogmatiek, besit.

De tweede gewichtige gebeurtenis voor de Luthersche kerk van Noorwegen, die in den laatsten tijd plaats vond, was het saamkomen van de kerkelijke landsvergadering, die in Christiania van 2 tot 9 November gehouden werd. Voordat deze vergadering saamkwam, was eene samenkomst voor „vrijzinnig Christendom“ gehouden, die door den predikant Klavener saamgeroepen werd. Daarin wilde men optrekken tegen hen die de belijdenis wenschen te hand- haven en tegelijk tegen de radicalen front maken. Men wist van deze vergadering niets anders te zeggen, dan dat vertegenwoordigers van verschil- lende richtingen broederlijk met elkander konden saamspreken. Maar de spraakverruiging bij die verhandelingen was zoo groot, dat zelfs de dag- bladen die op het standpunt der liberalen staan, met geen woord daarvan melding maakten.

De kerkelijke landsvergadering bestond uit de afgevaardigden der zes Stifstvergaderingen, en gaf uitdrukking aan de wenschen en het streven der kerkelijk geinde Noorwegers. Er werd daar niet alleen een klaar getuigenis afgelegd, maar al de dingen die ter tafel kwamen, werden grondig en met saakkenis ter sprake gebracht, terwijl men vervolgens daover resoluties nam. Inzake de belijdenis des geloofs besloot men de gemeenten de vrije hand te laten. Wanneer de raadslag der vergadering doorgaat, kan men bij het doen van belijdenis eene gemeenschappelijke belijdenis of eene belijdenis van ieder afzonder- lijke vergadering.

De tweede zaak die ter tafel kwam, was een nieuwe kerkenordening, waarvoor een volledig uitgewerkt plan aan de vergadering werd voor- gelegd.

Volgens dit ontwerp zou de Luthersche Staats- kerk van Noorwegen veranderd worden in een vrije Volkskerk, met eigen vergaderingen en be- sturen. Dit voorstel scheen wel sommigen ver- tegenwoordigers der kerk erg radicaal, maar het werd toch met 72 stemmen voor en 3 tegen aangenomen. Het voorstel is bij de regering aanhangig gemaakt, en deze heeft in vereniging met de Storting (de volksvertegenwoordiging) eene commissie benoemd, om het kerkelijk vraagstuk te onderzoeken. Maar in die com- missie zijn de verschillende richtingen, die er in de Staatskerk gevoonden worden, vertegen- woordigd, zoodat men niet weet wat deze zal voorstellen. Daarna komt het ontwerp bij de regering en de volksvertegenwoordiging. Dit is zeker, dat het kerkelijk vraagstuk niet meer van de baan geschoven worden kan. Daarvoor heeft de moderne Theologie, die door de re- gering gestuurd werd, gezorgd. Doordat het ongelooft in de kerk, steun vond bij de overheid van het land, wil men nu de kerk vrij maken. In dit stuk was de kerkelijke landsvergadering geheel een.

Nog kwam op deze vergadering de vraag aan de orde, wie tot het sluiten van huwelijken be- voegd is: de overheid of de kerk. Met groote eenstemmigheid werd uitgesproken, dat de zaken van het huwelijk bij de overheid behooren; als de overheid twee personen verklaard heeft in den echelijken staat verbonden te zijn, dan kunnen zij den zegen der kerk vragen. Over het algemeen was de geest der vergadering, dat alles wat op de kerk betrekking heeft, zoo vrij mogelijk zijn moet. De kerk en hare voorrech- ten behoort men te zoeken om de waarde die men daaraan hecht; niets moet in deze worden opgedrongen.

Men ziet hieruit, dat de belijdenis des Heeren in Noorwegen van eene geprivilegeerde staats- kerk niets willen weten.